

זהירות! החוק "המשופר" לנכים כלליים

לאחרונה פרסם המוסד לביטוח לאומי עלון בשם: "מקבלי קצבת נכות כללית, כדאי מאוד לצאת לעבוד" העלון בנושא שינוי חוק הביטוח לנכים (כלליים) פונה אליך בניסיון לשכנע אותך לצאת לעבודה ומתבסס על עקרונות תיקון חוק הביטוח הלאומי החדש (חוק לרון)

אנו מניחים שקיבלת את המדריך בדואר כמו כל שאר 200 אלף הנכים הכלליים.

כשמבטיחים לך **חוק משופר** אתה יוצא מנקודת הנחה שאכן שופרו תנאי קצבאות הנכות (הכללית) והותרו המגבלות **אלא שלא כך המצב לאשורו**. אכן מדובר בשיפור מזערי **שנועד לאפשר לך "לצאת לעבודה"**, אלא שלימוד מעמיק של שינוי החוק מגלה שהחוק כלשונו רחוק מהמידע החלקי שסופק בידך בעלון.

שימוש בעלון ויציאה לעבודה בעקבות המידע שבו, ללא ידיעה והבנה מלאה של החוק המתוקן והמגבלות שבו עלול להביא אותך - שבחרת בהגברת תעסוקתך - למצב בו תיפגע. כעובדה, בחוק טמונות **מלכודות רבות** היכולות בקלות להביא לשלילת זכאותך לקצבה או במקרה הטוב להביא אותך לגריעת זכויות משמעותית. כמו גם ובעיקר להקטנה קבועה ומשמעותית בקצבת הנכות שלך ובשאר הזכויות שלך.

אל תאמין לכל מה שכתבו בעלון כי מייד תגלה שבעלון מנסים ליפות את המציאות ובעיקר **לפתות אותך במידע חלקי**. אל תיגרר לאופוריה מסוכנת, הבאה בעקבות הפרסומים הרבים שפורסמו בנוגע ליתרונות החוק, כי ברגע שתתעורר ולאחר שעברת מגבלות המצויות בחוק, תגלה (ולרוב מאוחר מדי) כי **נפגעת**.

אם אתה בדרך להכרה בנכות חדשה או בדרך כנכה ליציאה לעבודה, אנו ממליצים שתקרא את המידע עד סופו, כי ללא כל המידע אתה חשוף לפגיעות החוק!

בחרנו להביא מדריך מלא על שינוי החוק, המגבלות שלו, הסכנות הטמונות בו ובחרנו לספר לך כיצד להתנהל נכון כדי להימנע מפגיעה.

השקענו במדריך שעות ארוכות ואנו מקווים שתפיק את מירב התועלת מהמדריך.

**המדריך מוגש כשרות לציבור מטעם יחידת דוברות והסברה
מטה הפעולה של הנכים בישראל
ארגון הפעולה של הנכים ע.ר.**

הבהרות חשובות

1. מסמך זה מנסה להציג את העובדות כפי שהם קיימות מנוסחו של החוק. כותבי המסמך אינם באים להמליץ על הסתרת כושר עבודה מהמערכת או על כל דבר בלתי חוקי אחר, אלא רק להראות את ההשלכות של עבודת נכים על זכויותיהם.
2. כל האמור בלשון זכר מכון גם לנשים

1.10.2009

כל הזכויות שמורות

א. על המדריך ואי הדיוקים שבו

בעלון שפרסם הביטוח הלאומי לעידוד התעסוקה נכתבו הדברים - המופיעים בשחור. ההסבר שלנו מופיע בכחול.

התייחסות ל - "עקרונות תיקון החוק" שבעמוד 1

1. אם נקבעה לך דרגת אי כושר יציבה, לא תיבדק מחדש עם צאתך לעבודה.

האומנם?

הקביעה שנכתבה במשפט זה **אינה אמת מלאה** ויש בה **סכנה רבה מאוד** שכן נכון הוא שלא תיבדק מחדש במהלך **השנתיים הבאות** (עד יולי 2011). כי החוק אוסר על הביטוח הלאומי לקרוא לך לוועדות חמרות במהלך תקופה זו (על פי הוראות תחולה ומעבר שבתיקון החוק). אלא שהטבה זו היא **זמנית** ותיפסק בתאריך האמור, או אז, תיאלץ להתפקח מאופוריה המדומה...

מחודש אוגוסט 2011 יחולו כללים חדשים לזימון לוועדות שיגובשו ע"י שר הרווחה בעתיד!!!

מפליא שההסבר **המדויק מצוי במדריך עצמו** אלא שזה ניכתב בפסקה האחרונה שבעמוד לפני אחרון, בו מתואר באופן מדויק השינוי בחוק ושם נכתב: **"על פי החוק המשופר, מי שנקבעה לו דרגת אי כושר יציבה (מלאה או חלקית), לא ייבדק מחדש עם צאתו לעבודה, עד שייקבעו כללים (תקנות) בהתייעצות עם הכנסת"**

לידיעתך! גם אם לא תזומן לוועדה ביחמת המוסד, בכל מקרה שבו תרצה אתה ליזום ועדה, עליך לדעת שעברך התעסוקתי ישמש כנגדך בוועדה אליה תזומן. במקרה שבו ייקבע שמתאריך מסוים (בהווה או בעבר) הוכחת כושר עבודה מסוים, זכאותך לקצבת נכות מאותו היום ואילך **בטלה או מצומצמת**. אתה אף עשוי להידרש **להחזיר את הכספים** וההטבות אם קיבלת כאלה עבור התקופה שנקבע שבה אינך עומד בקריטריוני הסף לקצבה.

מה יקרה כאשר אזומן לוועדה?

מכיוון שרק מי שכושרו להשתכר צומצם ב-50% לפחות זכאי לקצבת נכות. כלומר, אם הוכחת **ולו רק פוטנציאל** לכושר השתכרות הגבוהה מ-50%, הדבר מספיק כדי לשלול ממך את הזכאות לקצבת הנכות **לצמיתות**, או עד, שתוכיח סיבה ממשית כמו שינוי משמעותי במצבך הבריאותי, כזה שיוריד את כושר השתכרותך לרמה מזכה.

לא רק זאת, רוב הזכויות ניתנות רק לאנשים עם אי-כושר עבודה של 75% לפחות. כך שכל מה שהמוסד צריך לעשות הוא להראות שיש לך כושר עבודה מוכח של 26% כדי למנוע ממך את הרוב המוחלט של הזכויות הקיימות לנכים כלליים.

ולהזכירך, על פי סעיף 209 שבחוק מספיק להראות כושר **פוטנציאלי** כדי

להוריד את אחזי אי-כושר להשתכר **!**

טענה לפוטנציאל כושר עבודה השולל קצבה יכולה לעלות לדוגמה עקב אחוזי משרה הגדולים מ-50%. במידה ואינך עובד בשכר מינימום מותאם או יכול להוכיח כי שכרך לשעה היה גבוהה בצורה משמעותית ממה שאתה מקבל כיום, אחוזי המשרה הם אינדיקציה מספקת לפקיד התביעות כדי להראות את הצמצום המקסימאלי בכושר העבודה שלך.

לנכה העובד מעל לחצי משרה יהיה קשה להוכיח צמצום של 50% ביכולת ההשתכרות. היקף המשרה יכולה להספיק לביטוח הלאומי לבוא ולטעון לאי זכאות בטענה שאינך עומד בצמצום כושר ההשתכרות של לפחות 50%, מה שיביא לשלילת הזכאות לקצבה. או לטעון לכושר עבודה הגבוהה מ-25% עקב עבודה בשליש (33%) משרה מה שיוביל לקביעת אי כושר נמוכה מ-75% ולהפחתה מסיבית בזכויות.

דוגמא

אם תגיע להשתכרות של 3,000 ש"ח לחודש תידרש להוכיח שהיית מסוגל להשתכר לפחות 6,000 ש"ח לחודש קודם לנכות, אחרת יטען המוסד שלא צמצמת את כושר ההשתכרות שלך במחצית. אם השתכרת למשל 6,000 ש"ח תידרש להוכיח שהיית מסוגל להשתכר 12,000 ש"ח קודם לנכות **ואם לא תוכל להראות זאת** אתה בסיכון לאבד את הקצבה.

אל תשכח שתמיד ניתן להשתמש במקצוע ושכר ממוצע במקצוע כדי להראות פוטנציאל השתכרות מייצג. לדוגמא מתכנת עם 10 שנות ניסיון מרוויח בממוצע 12,000 לחודש ואילו מחסנאי מתחיל משתכר בממוצע שכר מינימום, תידרש נכנה להראות השתכרות **על למחצית ולא יותר** כדי לקבל קצבה חלקית ומחצית מזה כדי לקבל קצבה מלאה (על פי התקנות שבתוקף).

מידע קריטי: כדי לוודא שתוכל להמשיך לקבל קצבת נכות אתה חייב שתמיד תוכל להוכיח שבכל זמן שהיית "נכה" או "מעודד" ועבדת היית יכול להרוויח לפחות כפול אילו לא היית נכה, אחרת אתה לא בהכרח עומד בתנאי ההכרחי לקבלת קצבה שהוא "מי שכושרו להשתכר צומצם ב-50%".

מסקנה: יציאה לעבודה בהיקף ובשכר ראוי (ולרוב גם בהיקפים וברמת שכר לא ראויים) יש להם פוטנציאל כמעט וודאי להביא בסופו של דבר להפחתה של רוב הזכויות שלך כנכה ולצמצום קצבה, לעיתים עד כדי שלילתה.

מידע קריטי: כדי לוודא שלא יורידו לך את אי הכושר להשתכר מתחת ל-75% אתה חייב שתמיד שתוכל להוכיח שבכל זמן שהיית נכה ועבדת הייתה יכול להרוויח **לפחות פי ארבע** ממה שהרווחת אילו לא היית נכה אחרת אתה עלול לאבד את ההטבות שניתנות רק לבעלי 75% אי כושר להשתכר ומעלה.

2. הסכום הכולל שתקבל מעבודה ומקצבה, יהיה תמיד גבוה יותר מסכום הקצבה בלבד, לכן ככל שתרוויח יותר מעבודה, כלל הכנסותיך הכוללות יגדלו.

האומנם?

נכון שבעיקרון סך כל ההכנסות שלך יגדל ככל שתגדיל את הכנסתך מעבודה, אלא שהדבר אינו נכון בכל מקרה כמו שנכתב בעלון. ישנם מצבים בהם סך ההכנסות שלך יפחת באופן דרסטי.

למשל, אם נקבעה לך נכות רק לאחרונה ואתה מוכר כנכה **פחות משנה זכור** ←
כי אינך זכאי לקצבת עידוד!

הכנסה מעל לתקרת ההכנסה (4757 ש"ח לנכה המוגדר "חמור" ו-3568 ש"ח לכל נכה אחר) תגרום לשלילה מיידית של הקצבה וכל ההטבות שמגיעות עימה !!!

3. על פי החוק קיימת קצבה חדשה – "קצבת עידוד". קצבה זו תשולם במקום קצבת הנכות. למי שהכנסתו מעבודה עולה על הסכום שנקבע בחוק. בכך יישמר העיקרון, לפיו הסכום הכולל שתקבל מעבודה ומקצבה יהיה תמיד גבוהה יותר מקצבת נכות בלבד.

קצבת ה"עידוד" מה היא?

אם חלפה שנה מאז ההכרה בנכות **אפשר לעבור את תקרת ההכנסה** אלא שאז לא תחשב יותר כ-"נכה" אלא תהפוך ל-"מעודד תעסוקה" והקצבה שתשולם לך הינה קצבה חדשה, קצבת "עידוד תעסוקה".

שים לב! מי שיצא מגבול התקרה נחשב בביטוח הלאומי **כמי שאינו נכה יותר!**

זכור אם תעבור לקצבת עידוד, תזכה "לבונוס" יקזזו לך באופן הדרגתי גם את תוספת הקח"ן.

זהירות!!! על פי סעיף 222ג (ב) (עידוד תעסוקה), נכים נדרשים **לרצף**

תעסוקתי כדי לשמור על זכאות לקצבת "עידוד התעסוקה", אם תשבור את רצף התעסוקה ומכל סיבה שהיא תפסק עבודתך (אשפת, פיטורין ועוד..) תמצא את עצמך מאבד את קצבת העידוד **ולא תוכל** לחזור לקצבה זו אלא אם תצבור ומחדש שנה בקצבת הנכות. להזכירך לאחר 36 חודשים בקצבת עידוד החזרה לקצבת נכות סביר שתגרור בדיקה מחדש של אי הכושר להשתכר על כל המשתמע מכך.

זכור! במידה ותישלל זכאותך לקצבה או תוקטן מטעמי כושר עבודה תאלץ להתמודד עם ההשלכות של ההחלטה לבדך ולא תעמוד לרשותך רשת בטחון.

האם אני יכול לחזור לקצבת נכות?

על פי החוק (סעיף 209(ד)1) במידה וחזרת להיות "נכה" תוך פחות מ- 36 חודשים מהיום שבו נשללה קצבת נכותך בגלל השתכרות מעל תקרת ההשתכרות, חייב הביטוח הלאומי לקבוע לך אחזי אי – הכושר כפי שהיו לך לפני שעברת את התקרה.

אלא שאין כל הבטחה שלא תזומן בהמשך לוועדה לקביעה מחדש של אי-כושך להשתכר. וכשתזומן יילקח בחשבון **כל פוטנציאל עבודה** שהראתה בעבר (כולל זה מהתקופה בה לא היית מוגדר "נכה"). לגבי משמעות הוועדות והעבר התעסוקתי שלך ראה בסעיף קודם.

מיסים, הפחתות, מה נשאר לי בסוף?

על כל סכום שתשתכר מעל ל- 1665 ש"ח (נכון ל- 2009) תיאלץ להיפרד מחלק של הקצבה המשולמת לך, הקיזח הינו בעצם מס נוסף שמתווסף על מיסי העבודה הרגילים - חד וחלק!!!! מס קצבה זה מגיע ל-60% ברמתו הגבוהה ביותר

מה שהופך אותו למס הישיר המוטל על הכנסה, הגבוהה ביותר במדינה!

חשוב מאוד לדעת! מחשבון חישוב ההכנסה שבאתר הביטוח הלאומי מחשב רק את מס הקצבה ואינו מחשב את המיסים הרגילים המוטלים על הכנסה. אם בודקים את הסכום לאשורו, בחישוב "נטו ביד", מגלים שהתוצאה לפעמים רחוקה מאוד מתוצאת המחשבון.

כמו שניתן לראות בקלות מהטבלה הבאה, ברמת שכר הגבוהה מ- 68% מהשכר הממוצע במשק (כיום 5,391 ש"ח לחודש), על כל תוספת לשכר ברוטו תידרש לשלם את ה"מיסים" הבאים:

12% לביטוח לאומי, 15% למס הכנסה (23% מס הכנסה לתוספת לשכר מעל 8,160 ש"ח), ו- 40% "מס" קיזח מהקצבה (60% "מס" קיזח לתוספת לשכר מעל 7,373 ש"ח).

רמת שכר (ש"ח)	אחוז קיזח מהקצבה	תשלום לביטוח לאומי	מס הכנסה	סה"כ מיסים ישירים
5,391-7,373	40%	12%	15%	67%
7,373-8,160	60%	12%	15%	87%
מעל 8,160	60%	12%	23%	95%

כלומר אתה מעביר למדינה מס שכר ישיר בגובה של **67%-95%** מתוספת לשכר ברוטו.

המדינה מציעה לך "עידוד תעסוקה" בצורה של "מיסים" ישירים על עבודה בגובה של עד **87%** כבר ברמת הכנסה שמתחת לממוצע במשק. ו"מיסים" ישירים על עבודה בגובה של **95%** אחוז מרמת הכנסה שטיפה מעל הממוצע במשק.

מה דעתך, שווה לעבוד בשביל נטו של 5%?

להזכירך, גם ברמות השכר הגבוהות ביותר אדם בריא משלם למדינה מס שכר ישיר כולל שאינו עולה על **46%**.

טיפ: שקול במשנה זהירות האם המאמץ שווה את הנטו הזעום שתקבל!

4. רשת ביטחון למשך שלוש שנים – אם תפסיק לעבוד או אם הכנסותיך יופחתו, תוכל לחזור ולקבל קצבת נכות כמו שקיבלת קודם, ללא בדיקות נוספות.

האומנם?

על פי החוק (סעיף 209(ד1) במידה וחזרת להיות "נכה" תוך פחות מ - 36 חודשים מהיום שבו נשללה קצבת נכותך בגלל השתכרות מעל תקרת ההשתכרות, חייב הביטוח הלאומי לקבוע לך אחזי אי – הכושר כפי שהיו לך לפני שעברת את התקרה.

אלא שאין כל הבטחה שלא תזומן בהמשך לוועדה לקביעה מחדש של אי-כושרך להשתכר. וכשתזומן יילקח בחשבון כל פוטנציאל עבודה שהראתה בעבר (כולל זה מהתקופה בה לא היית מוגדר "כנכה").

לגבי משמעות הועדות והעבר התעסוקתי שלך ראה סעיף קודם.

כבר נכתב בסעיף הראשון ההגדרה המדויקת ממנה למדת: "עד שייקבעו כללים (תקנות) בהתייעצות עם הכנסת"

מי מבטיח שבתקנות החדשות לא יקבעו שתזומן לוועדה לקביעה מחדשת של אי הכושר באם ההכנסה שלך תעלה על סך של ??? ש"ח לחודש (כשאתה בקצבת נכות)?

מי מבטיח שלא יקבע בתקנות זימון מידי לוועדה לקביעה מחדשת של אי-כושר ולכול מי שהראה חריגה בהיקף משרה?

מי מבטיח שלא תזומן חזרה לוועדה מחדשת לקביעת אי-כושר ולאחר שתשהה חצי שנה בקצבת הנכות לאחר החזרה מקצבת העידוד?

מי מבטיח שתוכל לשוב לקצבת נכות מקצבת עידוד ללא בדיקה ויותר מפעם אחת? ...

מי מבטיח שלא יקבע בתקנות שמי ששוהה יותר משלוש שנים בקצבת עידוד יזומן במועד ראשון לועדת אי כושר?

לך תדע מה ייכתב בתקנות....

5. תמשיך לקבל הטבות נלוות על פי הכללים שנקבעו.

האומנם?

לא ממש מדויק! כמו שכבר נכתב בסעיף קודם, כאשר אתה עובר לקצבת "עידוד" זכויותיך ל-קח"ן יופחתו עם הזמן.

כמו כן, ההטבות שלך יישארו רק עד אשר תגיע לוועדה לקביעת כושר עבודה (ובסופו של דבר אתה כנראה תגיע לשם). אם זו תוריד לך את כושר העבודה כמו שמודגם בסעיף 2 שבמסמך זה, זכויותיך יקוצצו בהתאם.

חשוב! לפני כל צעד, תבדוק היטב שאינך מפסיד זכויות כיוון שהפסד זכויות אלה המגיע "במכה אחת" ולכולם ויכול להוות ירידה של מאות שקלים ויותר בהכנסה הפנויה (שהיא סך הכסף שיש לך לחודש) למרות הגדלת העבודה.

אתה עלול למצוא את עצמך מסתבך קשות עקב אי יכולתך לקיים את עצמך בלי הטבה זו או אחרת שלא בהכרח תוחזר לך **גם אם תקטין את שכר עבודתך!**

6. **אם בחודש יולי 2009 תקבל קצבת נכות ויהיו לך הכנסות מעבודה, תקבל קצבה לפי החוק החדש, רק אם תבחר בכך**

ומה אם תרצה להמשיך להיכלל בחוק הישן?.... היכן המידע שנקבע בחוק בנושא זה?

זכרו החוק קבע שמי שלא רוצה להיכלל בחוק החדש יכול לעשות זאת ולשמור על זכויות קיימות (בעיקר לאותם אלה שנפגעים על פי החוק החדש).

זהירות! המידע אינו מלא ולא מציג את התנאים להישארות בחוק הישן.

על פי תיקון החוק מי שעבד וקודם לכניסת החוק יכול לבחור להישאר בחוק הישן

על פי תיקון החוק מי שעבד וקודם לכניסת החוק יכול

לבחור עם כניסת התיקון להישאר בחוק הישן.

ב. סיכום

השאלה שלשמה קראת את המסמך שהיא קרוב לוודאי כדי לענות לעצמך על השאלה "האם עלי לצאת לעבוד/ או האם אוכל להגדיל את משרה?" על שאלות אלו איננו יכולים לספק תשובה חד משמעית.

באופן עקרוני אנו בעד שכל אדם יעבוד למחייתו, יתפרנס בכבוד מעבודתו וישאף להיטיב את מצבו הכלכלי ככל שיוכל.

אך איננו יכולים להאשים אדם העומד במצב בו יקבל רק פרוטות משכר עבודתו הנוספת, ואנו נבין אותך אם תבחר שלא להגדיל את משרתך למרות שיכולת לעשות כן.

למרות הבעיות והסכנות המובאות במסמך זה, העובדה שהסיכון גדול מאוד ושייתכן שכלכלית הדבר לא ממש חכם, ייתכן שתחליט שאתה כן יוצא לממש את פוטנציאל העבודה שלך ועל כך נוכל רק להצדיע לך.

על כל אדם להחליט באופן עצמאי כיצד הוא נוהג, בהתאם למצבו האישי, הרגשתו, ולאני המאמין שלו. אנחנו מקווים שבעזרת מסמך תעשה את החלטה בעיניים פקוחות ומתוך ידיעה לאן אתה הולך, מהם ההפסדים שתסבול אם בכלל, ומהם.

המלצתנו החמה היא, תבדוק היטב את כל האפשרויות ותעשה החלטה מושכלת שתוכל ללכת אחריה בלב שקט לאן שזו תוביל אותך.

בהצלחה.